

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 21. mai 2024
(OR. en)

10119/24

HYBRID 81
DISINFO 76
AG 101
PE 136
CYBER 168
JAI 834
RELEX 686
JAIEX 35
CFSP/PESC 768
PROCIV 38
IPCR 36
COPS 282

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Nõukogu järelused „Demokraatia vastupanuvõime: valimisprotsessi kaitsmine välissekkumise eest“

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu 4025. istungil 21. mail 2024 heaks kiidetud nõukogu järelused „Demokraatia vastupanuvõime: valimisprotsessi kaitsmine välissekkumise eest“.

Nõukogu järeldused „Demokraatia vastupanuvõime: valimisprotsessi kaitsmine välissekkumise eest“

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU

1. RÕHUTAB kodanike esmatähtsat rolli demokraatias ning TOONITAB, et demokraatia jaoks on väga oluline vabade ja õiglaste valimiste kaitsmine mis tahes välissekkumise eest riiklike või valitsusväliste osalejate poolt, muu hulgas teabe valdkonnas, ning valimiste läbipaistvus. Meie demokraatiad, mis on rajatud vabadele ja teadlikele poliitilistele valikutele, tuleb kaitsta igasuguse välissekkumise eest. Demokraatia vastupanuvõimet tuleb tugevdada usalduse suurendamisega ning see vastupanuvõime peab põhinema Euroopa Liidu põhiõigustel ja demokraatlikel väärtustel. Kuna 2024. aastal annavad miljonid kodanikud kogu maailmas oma hääle, muu hulgas Euroopa Parlamendi valimistel, on jätkuvalt nõukogu tegevuskavas kesksel kohal demokraatia vastupanuvõime;
2. TOONITAB asjaolu, et Euroopa julgeolekukeskkond on viimastel aastatel Krimmi Venemaa poolt annekteerimise ja sellele järgnenud Ukraina-vastase agressioonisõja tõttu märkimisväärselt muutunud. Kasvav geopoliitiline konkurents ning rahvusvahelised ja piirkondlikud konfliktid, sealhulgas praegune olukord Lähis-Idas, pingestavad olukorda veelgi. Lisaks teeb nende konfliktide ärakasutamine meie demokraatiade ees seisvaid probleeme veelgi raskemaks, mis võib kaasa tuua ühiskondlike pingete süvenemise, polariseerumise, radikaliseerumise ning usalduse vähenemise institutsioonide ja valimiste vastu. TUNNISTAB, et riiklikud ja valitsusvälised osalejad kasutavad üha enam hübriidtaktikat, mis kujutab endast aina suuremat ohtu ELi ning selle liikmesriikide ja partnerite julgeolekule;

3. TUNNISTAB, kui väärtuslik on ELis tehtav tihe koostöö vabade ja õiglaste valimiste kaitsmisel Euroopa Liidus, ning KUTSUB kõrget esindajat ja komisjoni ÜLES kasutama koos liikmesriikidega kiiresti ja terviklikult kõiki loodud mehhanisme, võrgustikke ja vahendeid, et tagada selline koostöö ja toetada igasuguse välissekkumise eest kaitstud demokraatlike protsesside, sealhulgas valimiste usaldusväärsust, takistamata avatud demokraatlikku arutelu. TOONITAB sellega seoses, et on oluline kasutada tõhusalt ja tulemuslikult Euroopa valimiskoostöö võrgustikku ja kiirhoiatussüsteemi ning tugineda Euroopa digitaalmeedia vaatluskeskuse ja selle 2024. aasta Euroopa Parlamendi valimiste rakkerühma panusele;
4. TUNNISTAB, et hübriidkampaaniate põhielement on sageli pahatahtlik kübertegevus, ning RÕHUTAB vajadust jätkata küberturvalisuse ja vastupanuvõime tugevdamist riiklikul ja ELi tasandil ning rahvusvahelise koostöö ja solidaarsuse tähtsust selles valdkonnas. KUTSUB liikmesriike ning ELi institutsioone, organeid ja asutusi ÜLES võtma asjakohaseid ja proportsionaalseid tehnilisi ja korralduslikke meetmeid, et riiklike ja ELi demokraatlike protsesside vastu suunatud pahatahtlikku kübertegevust pidevalt ennetada, heidutada ja ära hoida ning sellele reageerida;

5. TUNNISTAB, et on välismaiseid riiklikke ja valitsusväliseid osalejaid, kes ei hoidu kasutamast kujunemisjärgus ja lõhkuvat tehnoloogiat, näiteks tehisintellekti, et suurendada demokraatlikesse protsessidesse sekkumiseks mõeldud hübriidkampaaniate tõhusust. Tehisintellekti tehnoloogiad võivad suurendada mõjutamistoimingute kiirust ja ulatust ning võimaldavad luua võtssisu, mis võib suurendada olemasolevaid ohte, nagu poliitiliste kandidaatide sihikule võtmine ja kodanike petmine, moonutades teavet ja tegelikkust. Samal ajal RÕHUTAB arvukaid võimalusi, mida uued tehnoloogiad võivad pakkuda, et EL ja selle liikmesriigid, tehnoloogiaettevõtted ja kodanikuühiskond saaksid sellistele probleemidele tõhusalt reageerida, ning sellega seoses VÄLJENDAB HEAMEELT muu hulgas tehisintellekti käsitleva õigusaktiga tehtava töö ning inimõigustel põhineva digitehnoloogiate käsitleva lähenemisviisi edendamise üle. KUTSUB kõrget esindajat, komisjoni ja liikmesriike ÜLES jätkama inimõiguste, demokraatlike protsesside ja õigusriigi põhimõtte austamist, kaitsmist ja edendamist internetis samamoodi nagu väljaspool interneti, eelkõige edendades digikirjaoskust ning inimkeskset ja inimõigustel põhinevat lähenemisviisi digitehnoloogiate, näiteks tehisintellekti suhtes;¹
6. Seoses laiemate jõupingutustega tugevdada meie vastupanuvõimet ja suutlikkust reageerida hübriidkampaaniatele, sealhulgas välisriigist lähtuvatele infomanipulatsioonidele ja sekkumistele, TULETAB MEELDE eesmärgi, mis on sätestatud julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegilises kompassis, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 25. märtsil 2022². Sellega seoses MÄRGIB võetud asjakohaseid konkreetseid meetmeid:
- **ELi hübriidmeetmete kogumi** loomine, nagu on sätestatud nõukogu 21. juuni 2022. aasta järeldustes, mis käsitlevad raamistikku ELi koordineeritud reageerimiseks hübriidkampaaniatele,³ mis koondab olemasolevad ja võimalikud uued vahendid ning loob raamistiku koordineeritud reageerimiseks ELi, selle liikmesriike ja partnereid mõjutavatele hübriidkampaaniatele. See hõlmab ennetus-, koostöö- ja stabiliseerimismeetmeid ning piiravaid ja taastumist toetavaid meetmeid ning solidaarsuse ja vastastikuse abi tugevdamist,
 - välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste vastase meetmekogumi (FIMI meetmekogum) loomine,

¹ 11088/23

² EUCO 1/22.

³ 10016/22

- **küberdiplomaatia meetmete kogumi**, mille eesmärk on reageerida kiiresti ja otsustavalt küberohtudele ja -rünnakutele ning mis võiks aidata kaasa ELi reageerimisele hübriidkampaaniale kooskõlas oma reeglite ja menetlustega, tugevdamine.

MÄRGIB, et need meetmekogumid aitavad märkimisväärselt kujundada palju terviklikuma lähenemisviisi, tagades koordineeritud reageerimise ELi, selle liikmesriikide ja partnerite vastu suunatud hübriidkampaaniatele, küberrünnete ja välisriigist lähtuvatele infomanipulatsioonidele ja sekkumistele, tugevdades seeläbi üldist vastupanuvõimet.

RÕHUTAB, kui oluline on maksimeerida olemasolevate ELi tasandi vahendite ja meetmete kasutamist, nagu digiteenuste määrus, tugevdatud desinformatsioonivastane tegevusjuhend, elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiv,⁴ küberturvalisuse 2. direktiiv (NIS 2)⁵ ning hiljuti vastu võetud määrus poliitreklaami läbipaistvuse ja suunamise kohta. Lisaks olemasolevate sanktsioonirežiimide täiendamisele, kui see on vajalik, hõlmavad meetmekogumid ka võimalust uurida uusi piiravaid meetmeid hübriidtegevuse ja välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste käsitlemiseks;

7. Samuti TOONITAB nõukogu käimasolevaid edusamme **hübriidohtudega tegeleva kiirreageerimisrühma** loomisel ning KUTSUB kõrget esindajat ja komisjoni ÜLES tegelema kiiresti selliste rühmade loomisega, RÕHUTADES, et hübriidohtudega tegelevad kiirreageerimisrühmad peaksid olema ELi hübriidmeetmete kogumi üheks peamiseks elemendiks, et toetada ELi liikmesriike ja partnerriike hübriidohtudega võitlemisel;

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2008/114/EÜ (ELT L 333, 27.12.2022).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv) (ELT L 333, 27.12.2022).

8. NÕUAB suuremat olukorrateadlikkust enne Euroopa Parlamendi valimisi, nende ajal ja pärast neid seoses välisriikide ja valitsusväliste osalejate katsetega sekkuda ELi demokraatlikku protsessi. RÕHUTAB keskset rolli, mida omab EU INTCENi hübriidohtude ühisüksus (HFC), mis saab tuge ELi ühtse luureandmete analüüsivõime (SIAC) raamistikus tegutsevalt ELi sõjalise staabi luuredirektoraadilt ja mis on keskne üksus, mis annab peamiselt liikmesriikide luurealastele panustele tuginedes analüütilist luureteavet hübriidohtude kohta ja pakub olukorrateadlikkust, ning analüüsib kõigist allikatest saadud teavet, tuginedes Euroopa välisteenistuse, komisjoni ja liikmesriikide eri sidusrühmadelt saadud avalikest allikatest pärit ja salastatud teabele. KORDAB vajadust tõhustada avastamist, analüüsi ja prognoosi HFC kaudu SIACi raames;
9. TUNNISTAB, et digiteenuste määrus on peamine õiguskaitsevahend, mis võib tõhusalt aidata leevendada veebis leviva desinformatsiooniga seotud süsteemseid riske ja kaitsta valimisprotsesside usaldusväärsust igasuguse välissekkumise eest. TUNNISTAB, et tugevdatud desinformatsioonivastane tegevusjuhend ja selle mitmekesine allakirjutanute rühm on oluline foorum, kus käsitleda ja arutada valimisperioodil veebis leviva desinformatsiooniga seotud küsimusi. TOONITAB tehnoloogiatööstuse, valitsuste ja muude sidusrühmade ühist vastutust väljendusvabaduse kaitsmisel ja avatud demokraatliku arutelu pidamisel digiruumis;
10. KUTSUB komisjoni ÜLES jätkama koostööd veebiplatvormidega tugevdatud desinformatsioonivastase tegevusjuhendi ja digiteenuste määruse alusel ning kasutama parimal viisil ära Euroopa meediavabaduse määrust ja uut määrust poliitreklaami läbipaistvuse ja suunamise kohta, rõhutades et vaja on tõhusat kaasamist, mis põhineb kokkulepitud kohustuste täitmisel, aktiivsemat väiksemate digiplatvormidega tehtavat koostööd, laiema sidusrühmade kogukonnaga, eeskätt kodanikuühiskonna, faktikontrollijate ja akadeemiliste ringkondadega tehtava koostöö jätkumist ning samuti ELi liikmesriikidega toimuvat teabevahetust;

11. RÕHUTAB, et on oluline toetada ilma igasuguse välissekkumiseta toimuvat kodanike osalemist demokraatlikus elus. TOONITAB kodanike digikirjaoskuse ja meediapädevuse edendamise tähtsust, vaba, sõltumatu ja pluralistliku meedia üliolulist rolli, vajadust tagada tihe koostöö kodanikuühiskonna ja akadeemiliste ringkondadega, tugevdades faktikontrollijate rolli ning tagades kindlamalt veebiplatvormide piisava vastutuse taseme, vastutustunde ja läbipaistvuse;
12. PALUB komisjonil ja liikmesriikidel kiiresti rakendada 2020. ja 2023. aasta aruannetes ELi kodakondsuse kohta välja kuulutatud meetmeid ja prioriteete,⁶ et tugevdada demokraatlikku osalust, suurendada kodanike mõjuvõimu ja edendada kodanike kaasamist Euroopa Liidus, eelkõige alaesindatud valijate kategooriate kaasamise kaudu;
13. TOONITAB, et tähtis on Euroopa välisteenistuse strateegilise kommunikatsiooni osakonna (EEAS StratCom) ja selle töörühmade töö, eelkõige idanaabruse strateegilise kommunikatsiooni töörühma poolt juhtprojektiga EUvsDisinfo tehtud töö, samuti Lääne-Balkani töörühma, lõunanaabruse töörühma ning hiljuti loodud Sahara-taguse Aafrika strateegilise kommunikatsiooni töörühma töö tõhusa ja faktidel põhineva kommunikatsiooni, desinformatsiooni vastu võitlemise, ELi välistegevust käsitleva strateegilise kommunikatsiooni ning üldise meediakeskkonna ja kodanikuühiskonna tugevdamisel oma vastavates piirkondades, sealhulgas valimiste eel ja ajal ja pärast valimisi; TOONITAB, et on oluline võidelda välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste vastu, sealhulgas eri keeltes ja suure geograafilise ulatusega desinformatsiooni vastu;

⁶ Komisjoni aruanded Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „2020. aasta aruanne ELi kodakondsuse kohta. Kodanike võimestamine ja nende õiguste kaitsmine“ (COM(2020) 730 final) ja „ELi kodakondsuse tugevdamiseks aastatel 2020–2023 tehtud edusammud“ (COM(2023) 931 final).

14. VÕTAB TEADMISEKS komisjoni poolt 2023. aasta detsembris esitatud demokraatia kaitse paketi, mis põhineb 2020. aastal vastu võetud Euroopa demokraatia tegevuskaval. VÕTAB TEADMISEKS ettepaneku võtta vastu direktiiv kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise läbipaistvuse kohta,⁷ mille eesmärk on tõhustada läbipaistvusunõudeid, et võidelda välissekkumise vastu liidu demokraatlikus ruumis, ning soovitus kaasavate ja probleemikindlate valimisprotsesside kohta liidus,⁸ milles nähakse liikmesriikidele ja poliitilistele osalejatele, sealhulgas erakondadele ja sihtasutustele ette konkreetsed meetmed, et aidata kaitsta valimisprotsesse igasuguse välissekkumise eest;
15. RÕHUTAB, et olulised on õppused, mis ühendavad eri elemente, nagu välisriigist lähtuvad infomanipulatsioonid ja sekkumised, pahatahtlik kübertegevus ja ohud elutähtsale taristule, arvestades, et hübriidkampaaniad ja -ohud, millega me silmitsi seisame, on üha mitmemõõtmelisemad ja valdkonnaülesemad. TULETAB MEELDE, kui väärtuslikud on riiklikud ja ELi partnerid, kes osalevad sellistes õppustes nagu demokraatia vastupanuvõime alane õppus, mis annab ülevaate kõigist praegustest vahenditest, mis on kättesaadavad meie demokraatia vastupanuvõime suurendamiseks valimiste kontekstis. Võimaluse korral võiks selliseid õppusi läbi viia kogu ühiskonda ja kogu valitsemissektorit hõlmava lähenemisviisi põhjal ning kasutada parimal viisil ära kõiki olemasolevaid struktuure ja üksusi, nagu kiirhoiatussüsteem, Euroopa küberkriisi kontaktasutuste võrgustik (EU - CyCLONe), võrgu- ja infosüsteemide koostöörühm, Euroopa valimiskoostöö võrgustik ning Euroopa Hübriidohutõrje Oivakeskus ja erasektor, võttes arvesse nende olulist rolli tõhusas reageerimises. Seejuures peaks tuginema tugevdatud desinformatsioonivastase tegevusjuhendi alusel ja Euroopa digitaalmeedia vaatluskeskuse raames tehtud tööle;

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega kehtestatakse siseturul ühtlustatud nõuded kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise läbipaistvuse kohta ja muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (COM(2023) 637 final).

⁸ Komisjoni 12. detsembri 2023. aasta soovitus (EL) 2023/2829 kaasavate ja probleemikindlate valimisprotsesside kohta liidus ning Euroopa Parlamendi valimiste Euroopa mõõtmelise ja tõhusa läbiviimise kohta (ELT L, 2023/2829, 20.12.2023).

16. KUTSUB kõrget esindajat ja komisjoni ÜLES analüüsima koos liikmesriikidega põhjalikult 2024. aasta Euroopa Parlamendi valimistest saadavaid õppetunde, esitama nõukogule põhjalikku tagasisidet asjakohaste mehhanismide, võrgustike, vahendite ja meetmete tõhususe kohta ning teatama olemasolevates vahendites tuvastatud probleemidest ja lünkadest, et oleks võimalik need kõrvaldada.
-